

L-ABCDE

Prehospitalt Akut Omhändertagande

Förmiddagen

- Förberedelse vid larm
- L-ABCDE
- Förstaförband
- Kolla ambulans
- Efter Olyckan

L-ABCDE – inte riktigt som L-ABC

- L-ABC – Nationellt
(Andning, Blödning, Chock)
- L-ABCDE – Internationellt
(Beskrivs i denna kurs)
- Nationella L – Har samma innebörd som det Internationella
- Nationella ABC – Ryms inom det internationella ABCDE
- L-ABCDE – Är en mer komplett och gränsöverskridande metod

RÄDDA LIV!

L - Livsfarligt läge

A - Airways / Luftvägar

B - Breathing / Andning

C - Cirkulation / Blödning

D - Disability / Medvetandegrad

E - Expose / Exponering

PÅ VÄG MOT LARM!

LARMA!

L-ABCDE

Livsfarligt läge

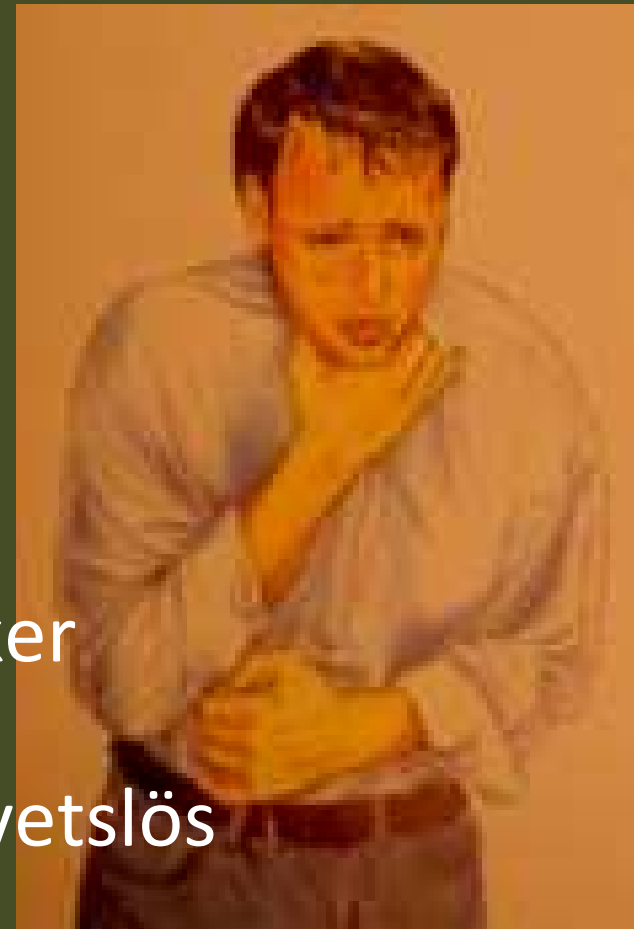
- Din egen säkerhet
- Den skadades säkerhet
- Andras säkerhet
- Påbörja A på säker plats
- Flytta om möjligt kontrollerat

Airways

- Ofria luftvägar = Inget syre
- Inget syre = Hjärtstopp
- Risk för hjärnskada efter 4 min
- Fri luftväg = Hostar, talar, skriker
- Ofri luftväg: Oro, ångest, medvetslös

Airways

- Lyft huvudet bakåt och uppåt
- Rensa munhålan
- Lossa åtsittande kläder
- Stabilisera
- Övning: Testa bensläp och filtlyft

Breathing - kontroll

- Andas den skadade?
- Frekvens? (Normalt: 12-20/min)
- Lyssna (Rosslar, snarkar, piper, sörplar)
- Känn (Luftström, rörelse, skillnad)
- Lukta (Uppkastningar, blod m.m.)

Breathing - åtgärd

- Lugna (andas med den skadade)
- Ev. Hjärtläge – A simple white stick figure lying on its back, representing a supine position. The figure has a circular head with two dots for eyes and a curved line for a smile. Its arms and legs are represented by straight lines.
- Fråga hur personen vill sitta
- Övning: Känn grannens andningsrytm, känn på bröstkorg och utandningsluft från näsa – räkna i 15 sek och multiplicera med 4 = frekvens/min

Cirkulation

- Stoppa yttre blödning!
- Pulsen? (Frekvens? Kraftig/ytlig? Känns puls i handled så är blodtryck åtminstone = 80. Känns den bara i hals = 60)
- Övning: Känn grannens puls på handled, känn på hals – räkna i 15 sek och multiplicera med 4 = frekvens/min

Cirkulation – yttre blödning

- Artärblödning:
Ljusröd, pulserande, högt tryck
Åtgärd =
Tryckförband och högläge
- Venös blödning:
Mörk, rinner, lågt tryck
Åtgärd =
Täckande förband och högläge
- Övning: Lägga förband

Tobin: "Mitella förband"

Cirkulation – Inre blödning

Symtom:

- Hög puls (110-120), chockliknande tillstånd
- Hög andningsfrekvens
- Smärta, blek, kall, blå läppar, naglar och hud
- Frusen, törstig, illamående, oro, ångest

Åtgärd:

- Benen i högläge, ge värme, lugn och ro
- Ge ingen vätska!

Disability

Tillstånd?

- Svarar på tilltal, har koll
- Svarar endast på tilltal
- Reagerar enbart på smärta
- Medvetslös

Orsak?

- Påverkad cirkulation, skallskada, droger, vissa sjukdomar

Observera förändringar!

Expose

- Skydda mot yttre miljö
- Helkroppsundersökning
- Om kläderna behöver klippas upp/tas av, arbeta nerifrån och upp
- Övning: Genomför ABCDE-undersökning på varandra – ta gott om tid och räkna på riktigt, lägg sedan i stabilt sidoläge

Ambulansen kommer

- Överrapportering
- Behåll lugnet, var saklig
- Hur gick olyckan till?
- Vilka skador har du hittat?
- Vad har du gjort?
- Annan viktig info (har du hittat medicin?
är personen allergisk? etc.)

Repetition

L - Livsfarligt läge

A - Airways / Luftvägar

B - Breathing / Andning

C - Cirkulation / Blödning

D - Disability / Medvetandegrad

E - Expose / Exponering

EFTER LARM

HEMMA STATION